Temel Hak ve Özgürlükler — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 10 soru

1. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasında gözetilen ilkelerden biri değildir?

A) Ölçülülük ilkesi

B) Kanunilik ilkesi

C) Anayasanın sözüne uygunluk

D) Demokratik toplum düzeninin gerekleri

E) Kanun önünde eşitlik

"İnsanın sırf insan olması, ona tanınan koruma alanını doğurur; bu koruma devletin lütfu değil, doğrudan insana ait bir değerdir."

2. Bu sözlere bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılır?

A) Temel hak ve özgürlükler

B) Kuvvetler ayrılığı

C) Anayasanın üstünlüğü

D) İdarenin bütünlüğü

E) Kanun önünde eşitlik

2017 anayasa değişikliğiyle yürütme alanındaki eski kurul yapısı kaldırılmış, bu yetki tek bir makamda toplanmıştır. Bu düzenleme, karar alma sorumluluğunu da tek merkezde toplamıştır.

3. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Yürütmenin tek başlı bir yapıya kavuştuğu

B) Yasama ile yürütmenin tek organda birleştiği

C) Parlamenter hükûmet sistemine geri dönüldüğü

D) TBMM'nin denetim yetkisinin tamamen kaldırıldığı

E) Yargı yetkisinin yürütmeye bağlandığı

4. I. 622 yılında hazırlanmıştır. II. Yesrib’teki topluluklar arasında yapılan resmî bir antlaşmadır. III. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi ile aynı yüzyıla aittir. Yukarıdakilerden hangileri Medine Sözleşmesi hakkında doğru bir bilgidir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) II ve III

5. Temel hak ve özgürlüklere ilişkin aşağıdaki yargılardan hangisi, insan haklarının dayandığı düşünce bakımından söylenemez?

A) İnsanların hak ve saygınlık açısından eşit ve özgür doğduğu kabul edilir.

B) Bu hakların kullanılmasında herkesin eşit olduğu anlayışı benimsenir.

C) Bu haklar, kişinin insan onuruna uygun yaşamasını güvence altına alır.

D) Bu haklar, yalnızca vatandaşlık bağı bulunan kişilere tanınır.

E) İnsan olmak, bu hakların tanınmasında temel ölçüttür.

6. 1982 Anayasası'nda güvence altına alınan temel hak ve özgürlükler bakımından aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Kişi dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığın korunmasıyla ilgilidir.

B) Özel hayatın gizliliği, yaşam alanına keyfî müdahaleyi önler.

C) İnsan hakları, insanın sırf insan olması nedeniyle sahip olduğu haklardır.

D) İnsan haklarının kullanımında herkes eşittir.

E) Temel hak ve özgürlükler yalnızca kanun koyucu tarafından oluşturulan haklardır.

7. I. Magna Carta 1215 tarihli bir belgedir. II. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi 1776 yılına aittir. III. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi 1789 yılında yayımlanmıştır. Yukarıdakilerden hangileri temel hak ve özgürlüklerin tarihsel gelişiminde yer alan belgelerdendir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

"Bir toplumda haklar, insanın insan olmasıyla başlar; herkes bu haklardan yararlanırken eşit kabul edilir."

8. Bu sözlere bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) İnsan hakları insan olma durumuna bağlıdır.

B) İnsan haklarının temelinde eşit ve özgür doğuş düşüncesi vardır.

C) Haklardan yararlanma bakımından herkes eşittir.

D) İnsan hakları, yalnızca belirli bir topluluğa tanınır.

E) İnsan hakları doğuştan gelen bir anlayışla ilişkilidir.

"Hiçbir insan, yalnızca doğduğu için haklardan dışlanamaz; koruma, kişinin varlığından başlar."

9. Bu sözlere bakılarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Hakların kaynağı vatandaşlık bağıdır.

B) Haklar yalnızca devletin tanıdığı ölçüde geçerlidir.

C) Haklar, insan olmaktan doğan bir statüye dayanır.

D) Hakların kullanılmasında kişiler arasında ayrıcalık esastır.

E) Haklar, yalnızca yazılı anayasal metinlerle ortaya çıkar.

10. 1776'da yayımlanan, ABD'deki bağımsızlık sürecinin hak arayışı yönünü yansıtan belge aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kiros Silindiri

B) Magna Carta

C) İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi

D) Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi

E) İngiliz Yurttaş Hakları Beyannamesi

Cevap Anahtarı

1. E	2. A	3. A	4. C	5. D
6. E	7. E	8. D	9. C	10. D

Çözümler

1. Ölçülülük, kanunilik, Anayasa’nın sözüne uygunluk ve demokratik toplum düzeninin gerekleri, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında gözetilen ilkeler arasında yer alır. En güçlü çeldirici A’dır; çünkü ölçülülük de doğru bir sınırlama ilkesidir, ancak soru kökünde sorulan başlık değildir. Kanun önünde eşitlik ise genel bir anayasal ilke olmakla birlikte bu kaynaklarda sınırlama ölçütü olarak verilmemiştir ve ince kusur burada kategori kaymasıdır.

2. Sözde, hakların kaynağı olarak insan olma hâli ve bu hakların koruma altında bulunması vurgulanmaktadır. Bu, temel hak ve özgürlüklerin tanımına karşılık gelir. En güçlü çeldirici olan E seçeneği, haklardan yararlanırken eşitliği ifade eder; ancak metin, hakların kullanımındaki eşitlikten değil, hakların kaynağından söz etmektedir.

3. Doğru cevap A'dır. Çünkü verilen kurulumda yürütme yetkisinin tek makamda toplandığı belirtilmiştir; bu, yürütmenin tek başlı hâle gelmesi anlamına gelir. En güçlü çeldirici B'dir; yasama ile yürütmenin birleştiği söylenmemiş, yalnızca yürütme içindeki yapının değiştiği ifade edilmiştir.

4. Doğru cevap C’dir. Medine Sözleşmesi 622 yılında hazırlanmış ve Yesrib’teki topluluklar arasında yapılan resmî bir antlaşma olarak tanımlanmıştır. III yanlıştır; çünkü İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi 1789’a aittir ve aynı yüzyılda değildir. En güçlü çeldirici E’dir; çünkü II doğru görünür, ancak III tarihsel olarak açık biçimde yanlıştır.

5. Doğru cevap D’dir. İnsan hakları, insan olmaktan doğan ve herkes için geçerli kabul edilen haklardır; vatandaşlık bağına göre sınırlandırılamaz. En güçlü çeldirici B gibi görünür; ancak bu ifade de insan haklarına ilişkindir ve kaynaklarda açıkça herkesin bu haklardan yararlanmasında eşitlik vurgulanmıştır. D ise temel hak ve özgürlüklerin kapsamını yanlış biçimde yalnız vatandaşlarla sınırlar.

6. E seçeneği söylenemez; çünkü temel hak ve özgürlükler kaynakta, bireyin insan onuruna uygun yaşayabilmesi için güvence altına alınmış anayasal haklar olarak tanımlanmıştır, yani yalnızca kanun koyucunun sonradan oluşturduğu haklar değildir. En güçlü çeldirici A’dır; fakat kişi dokunulmazlığı kaynakta doğrudan maddi ve manevi varlığın korunması hakkı olarak açıklanmıştır.

7. I, II ve III’te yer alan belgelerin üçü de kaynaklarda temel hak ve özgürlüklerin tarihsel gelişimiyle ilişkilendirilen belgelerdir: Magna Carta 1215, Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi 1776 ve İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi 1789. En güçlü çeldirici D’dir; ancak 1789 tarihli İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi de bu gelişim içinde yer aldığından II ve III ile sınırlama yapılamaz.

8. D seçeneğine ulaşılamaz; çünkü alıntı, hakların insanın insan olmasıyla başladığını ve herkesin bu haklardan eşit yararlandığını belirtir. En güçlü çeldirici B’dir; ancak bu ifade kaynaklardaki eşit ve özgür doğuş anlayışıyla doğrudan uyumludur.

9. Söz, hakların doğum, vatandaşlık ya da devletin lütfu ile değil, insanın varlığıyla birlikte başladığını anlatmaktadır. Bu nedenle insan olmaktan doğan bir statüye dayanıldığı sonucuna ulaşılır. En güçlü çeldirici A’dır; vatandaşlık bazı hakların kullanılmasında etkili olabilir, ancak burada anlatılan temel dayanak vatandaşlık değil insan olmaktır.

10. 1776 yılına ait ve ABD’de bağımsızlık süreciyle ilişkilendirilen belge Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'dir. Magna Carta 1215’e, İngiliz Yurttaş Hakları Beyannamesi 1689’a, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi ise 1789’a aittir. En güçlü çeldirici C’dir; her ikisi de hak metni olsa da tarih ve tarihsel bağlam bakımından farklıdır.